

David Brooks

BOBO ÎN PARADIS

traducere din limba engleză de
ADELA MOTOC

Cuprins

Introducere	7
1. ASCENSIUNEA CLASEI EDUCATE	11
Cincizeciștii	17
Anii-pivot.....	25
Șaizeciștii.....	32
Și apoi vin banii.....	37
Spaima abundenței	42
Reconciliatorii.....	44
Noul establishment.....	46
Noua ordine de rang	51
Ordinul de clasă	54
2. CONSUMUL	57
Noua elită în paturile celei vechi	64
Rădăcinile istorice ale culturii Bobo	65
Revolta boemă.....	69
Transcendenaliștii.....	74
Războiul cultural.....	77
Contraatacul burghez.....	83
Visul despre reconciliere.....	87
Codul corectitudinii financiare	90

3. BUSINESS LIFE.....	110
Capitaliștii contraculturali.....	118
Eu nu sunt un om de afaceri – eu sunt un creator care, întâmplător, face afaceri	121
Originile intelectuale ale capitalistului cosmic.....	126
Nu e loc pentru virtuoși.....	128
Tehnocrația	129
Jane Jacobs, proto-bobo.....	132
Organizația pastorală	137
Metis	141
Un egocentrism mai înalt.....	144
Contradicțiile culturale ale capitalismului – rezolvate! ...	147
4. VIAȚA INTELCTUALĂ.....	151
Întreprinzătorii culturali.....	157
Economia schimbului simbolic.....	161
Cum devii un gigant intelectual	164
Subiectul-nișă	168
Imaginea	171
Marketing	174
Conferințe	180
Televiziune	186
Convergența succesului.....	189
Dezechilibrul veniturilor de statut.....	193
Moartea și ascensiunea intelectualului.....	201
5. PLĂCEREA.....	205
Războaiele plăcerii.....	210
Reglementarea sensurilor	213
Plăceri utile	215
Concedii folositoare.....	220
Suferința, ca îmbogățire	226
Jocuri serioase.....	229
6. VIAȚA SPIRITUALĂ.....	237
Goana după suflet.....	239

Flexidoxy	243
Viața limitată	248
Viața eliberată	252
Pluralismul	254
Libertatea spirituală	255
Reîntoarcerea la ordine	259
Revigorare, reconstrucție, revenire	260
Marea pastişă	263
Cea mai mare reconciliere	266
Cerul bobo	272
7. POLITICĂ ȘI BEYOND	277
Politica beyondismului	278
Proiectul	283
Autoritatea în mic	287
Conservatorii în jeans	290
Realizările Bobo	292
Noua eră a complezenței	294
Mulțumiri	298

Introducere

Am început să scriu această carte stârnit de o serie de observații. Întorcându-mă în Statele Unite după patru ani și jumătate petrecuți în străinătate, am văzut totul cu alți ochi și m-am confruntat cu o serie de realități care m-au intrigat. Dintr-odată, simandicoasele cartiere rezidențiale WASP¹ apăreau înșesate de cafenele rafinate unde oamenii se delectau sorbindu-și cafeluțele europene și ascultând muzică alternativă, în vreme ce în cartierul comercial boem din apropiere se înmulțiseră precum ciupercile *loft*-urile de multe milioane de dolari și acele magazine cu unelte de grădinărit, unde un fâraș de grădină pseudoautentic poate fi achiziționat contra sumei de 35,99 dolari. Brusca, pe scenă își făcuseră apariția corporații impunătoare ca Microsoft și Gap care citau în reclamele lor din Gandhi și Jack Kerouac. Simbolurile sociale păreau și ele răsturnate cu susul în jos. Vedeai avocați cool purtând acei minusculi ochelari cu ramă metalică, pentru că astăzi

---

¹ WASP (White Anglo-Saxon Protestant) – străbuni americani din nordul Europei, în special protestanți englezi (n. tr.).

în mod evident e de preferat să semeni cu Franz Kafka, și nu cu Paul Newman.

Cel mai mult m-a frapat faptul că vechile categorii își trăiseră traiul. În tot secolul XX a fost destul de simplu să se facă o distincție între lumea burgheză a capitalismului și contracultura boemă. Burghezii erau cei convenționali și pragmatici, care apărau tradiția și moralitatea clasei de mijloc. Lucrau pentru corporații, locuiau în suburbii și mergeau la biserică. În schimb, boemii erau spiritele libere care sfidau convențiile. Erau artiștii și intelectualii – hipioții și beatnicii. În vechea schemă, boemii apărau valorile radicalilor din anii șaizeci ai secolului trecut, iar burghezii erau yuppie întreprinzători din anii optzeci.

M-am întors însă într-o Americă în care boemii și burghezii erau cu toții o apă și-un pământ. Acum era imposibil să faci o distincție între artiștii care savurau un espresso și bancherii care se desfătau cu un cappuccino. Și aici nu era vorba despre accesorii mondene. Am constatat că, dacă ai fi investigat atitudinea oamenilor față de sex, moralitate, timp liber și muncă, ar fi fost tot mai dificil să deosebești reprezentanții antiestablishment de angajații proestablishment dintr-o companie. Cei mai mulți, în special din segmentul educat în colegii, păreau să manifeste de-a valma atitudini rebele și dorințe de ascensiune socială. Sfidând așteptările și, poate, și logica, oamenii combinau într-un singur etos social contracultura anilor șaizeci cu goana după succes a anilor optzeci.

După o mulțime de noi cercetări și lecturi am înțeles în sfârșit că ceea ce remarcasem eu era consecința culturală a erei informațiilor, în care ideile și cunoștințele sunt cel puțin la fel de vitale pentru succesul economic ca resursele naturale și capitalul financiar. Lumea impalpabilă a informațiilor fuzionează cu lumea materială a banilor și expresii noi care le combină pe ambele, cum ar fi „capital

intelectual” și „industria culturii”, au ajuns acum în vogă. Este o perioadă ideală pentru cei care pot transforma ideile și emoțiile în produse, persoane cu educație înaltă, care au un picior în lumea boemă a creativității și altul în domeniul burghez al ambiției și succesului în această viață. Membrii elitei noii ere a informațiilor sunt *bourgeois bohemians*. Combinând primele două litere ale fiecărui cuvânt rezultă BOBO.

Acești Bobo sunt cei care ne definesc era. Ei sunt noul establishment. Cultura lor hibridă este atmosfera pe care o respirăm noi toți. Simbolurile lor sociale guvernează acum viața socială. Și viața noastră personală se structurează potrivit codului lor moral. Când eu folosesc cuvântul *establishment*, sună deplasat și elitist. De aceea voi declara din capul locului că sunt membru al acestei clase, așa cum presupun că sunt cei mai mulți dintre cititorii acestei cărți. Și încă ceva: nu suntem chiar așa de răi. În toate societățile există elite, iar elita noastră educată este cu mult mai cultivată decât unele dintre vechile elite, care se bazează pe descendență, pe bogăție sau pe vitejie militară. Oriunde ne stabilim noi, elitele educate, facem viața mai interesantă, mai diversă și mai constructivă.

Cartea de față descrie ideologia, manierele și morala acestei elite. Voi începe cu lucrurile superficiale, pentru ca apoi să pătrund treptat în profunzime. După un capitol care trasează originile prosperității clasei educate, îi voi descrie comportamentul în materie de cumpărături, cultura afacerilor, viața intelectuală, socială și spirituală. În încheiere voi încerca să descifrez încotro se îndreaptă elita Bobo. În ce direcție ne vom îndrepta atenția cât de curând? M-am întors des la lumea și ideile de la mijlocul anilor cincizeci. Și aceasta pentru că ei au constituit ultimul deceniu al erei industriale, iar contrastul dintre cultura elevată din acea vreme și cultura elevată de astăzi este puternic și

edificator. Și am constatat că multe dintre cărțile care m-au ajutat cu adevărat să înțeleg actuala clasă educată au fost scrise între 1955 și 1965, exact atunci când s-a declanșat explozia admiterii la colegii, care a avut o importanță crucială pentru multe din aceste tendințe. Cărți ca *The Organization Man*, *The Death and Life of Great American Cities*, *The Affluent Society*, *The Status Seekers* și *The Protestant Establishment* au reprezentat primele expresii ale etosului noii clase educate și, deși febra anilor șaizeci aproape se stinsese, ideile acestor intelectuali cincizeciști continuă să aibă ecou.

În încheiere, un cuvânt despre tonul acestei cărți. Cine caută statistici nu va găsi. Nici de prea multă teorie nu va avea parte. Max Weber n-are de ce să-și facă gânduri din cauza mea. N-am făcut decât să încerc să descriu un mod de viață, iar pentru asta am apelat la o metodă care ar putea fi cel mai bine definită ca sociologie umoristică. Ideea este de a merge la esența patternului cultural, redând savoarea acelor timpuri fără a intenționa să le caracterizez cu riguroasă exactitate. M-am amuzat deseori pe seama manierelor sociale ale clasei mele (uneori mă gândesc că am făcut o întregă carieră din autodefăimare), dar contracarez ridicându-mă ca un apărător al culturii Bobo. În orice caz, acest nou establishment este pe cale să dea tonul pentru o lungă perioadă, așa că ar fi preferabil să-l înțelegem și să ne ocupăm de el.